

Sygn. akt IV U 2237/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 06 października 2020 r. w Zielonej Górze

sprawy z odwołania (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa w Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 05.07.2019r.

nr (...) dot. M. M.

nr (...) dot. J. M.

nr (...) dot. J. G.

nr (...) dot. A. R.

przy udziale zainteresowanych: M. M., J. M., J. G., A. R.

o ustalenie nieistnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

I. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 05.07.2019 r.

nr (...) w ten sposób, że stwierdza, iż M. M. z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa w Z. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresie od 24.06.2014 r. do 31.07.2018 r.;

II. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 05.07.2019 r.

nr (...) w ten sposób, że J. M. z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa w Z. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresie od 01.05.2015 r. do 31.07.2018 r.;

III. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 05.07.2019 r.

nr (...) w ten sposób, iż J. G. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako zleceniobiorca w związku ze świadczeniem usług u płatnika składek (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa w Z. w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji;

IV. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia z dnia 05.07.2019 r.

nr (...) w ten sposób, że stwierdza, iż A. R. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako zleceniobiorca w związku ze świadczeniem usług u płatnika składek (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa w Z.

w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji.

sędzia Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 2237/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 05.07.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że M. M. z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek (...) sp. z o.o. sp. k. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresie od 24.06.2014 r. do 31.07.2018 r., a podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wynosi kwoty szczegółowo określone w decyzji za poszczególne miesiące.

Jako podstawę prawną decyzji organ rentowy wskazał art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 38 ust. 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a i c oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zdaniem organu rentowego, w przedstawionym stanie faktycznym świadczone przez M. M. usługi na rzecz płatnika, na podstawie ustnie zawartej umowy o świadczenie usług, nie mogą być uznane za wykonywane w ramach zarejestrowanej pozarolniczej działalności gospodarczej.

W ocenie organu rentowego, rodzaj i sposób wykonywania usług świadczą o tym, że umowa zawarta pomiędzy ww. osobą a płatnikiem składek miała charakter umowy o świadczenie usług – umowy zlecenia, określonej w art. 734-750 k.c.

Przyjmując powyższe okoliczności, organ rentowy stwierdził, że M. M. powinien podlegać jako zleceniobiorca obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Objęcie obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi oznacza równocześnie objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył płatnik składek – (...) sp. z o.o. sp. k., wnosząc o uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania lub uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpatrzenia.

Odwołująca się spółka zarzuciła niewłaściwe ustalenie stanu faktycznego i w konsekwencji naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 2 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie, że wykonujący pracę na rzecz płatnika wykonywał pracę nie jako przedsiębiorca, ale osoba fizyczna świadcząca usługi;
- art. 81 ust. 1 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez przyjęcie, że M. M. podlegał obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, mimo że nie spełniał on warunków objęcia go ubezpieczeniem społecznym;
- art. 2 ustawy z 02.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej;
- art. 5 ust. 1 ustawy z 06.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców;
- art. 5b ustawy z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W uzasadnieniu płatnik wywodził, że działalność M. M. w spornym okresie ma wszystkie przymioty działalności gospodarczej. Prowadził na zlecenie płatnika działalność usługową, za którą był wynagradzany, działalność tę organizował, miała ona charakter ciągły. Zatem wszelkie zachowania, które w sposób obiektywny spełniają

kryteria działalności gospodarczej, powinny być uznane za wykonywane w ramach tej działalności ze wszelkimi konsekwencjami.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Decyzją z 05.07.2019 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że J. M. z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresie od 01.05.2015 r. do 31.07.2018 r., a podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wynosi kwoty szczegółowo określone w decyzji za poszczególne miesiące.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej M. M..

Odwołanie od powyższej decyzji złożył płatnik składek, formułując analogiczne wnioski, zarzuty i uzasadnienie, jak w przypadku odwołania od decyzji dotyczącej M. M..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł jak w odpowiedzi na odwołanie od decyzji dotyczącej M. M., podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Decyzją z 05.07.2019 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że J. G. z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresach od 15.05.2015 r. do 29.05.2015 r., od 13.07.2015 r. do 07.08.2015 r., od 02.10.2015 r. do 20.11.2015 r., od 03.02.2016 r. do 11.03.2016 r., od 05.04.2016 r. do 28.04.2016 r., od 04.05.2016 r. do 22.06.2016 r., od 24.10.2016 r. do 25.11.2016 r., od 05.12.2016 r. do 20.12.2016 r., od 23.03.2017 r. do 06.04.2017 r., od 01.10.2017 r. do 10.10.2017 r., od 07.11.2017 r. do 30.11.2017 r. i od 02.07.2018 r. do 13.07.2018 r., a przychód uzyskany w ww. okresach stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia, która wynosi kwoty szczegółowo określone w decyzji.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną, jak w przypadku decyzji dotyczącej M. M.. W uzasadnieniu organ rentowy wywodził, że w wyniku analizy zgromadzonego w trakcie kontroli materiału dowodowego, postanowił zakwalifikować zawarte pomiędzy stronami umowy, nazwane „umowami o dzieło”, jako umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu. Częstotliwość zawierania umów, ich rodzaj oraz sposób wykonywania usług wskazują bowiem jednoznacznie, że przedmiotowe umowy miały charakter umów zlecenia, określonych w art. 734-750 k.c., a nie umów o dzieło, których cechy określone są w art. 627-646 k.c.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył płatnik składek, wnosząc o uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania lub uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpatrzenia.

Odwołująca się spółka zarzuciła niewłaściwe ustalenie stanu faktycznego i w konsekwencji naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 2 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie, że wykonujący pracę na rzecz płatnika wykonywał pracę na podstawie umów zlecenia, a nie umów o dzieło, jak to wynika wprost z dokumentów;

- art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. 3, art. 81 ust. 1, 4 i 6 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przez przyjęcie, że J. G. podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, mimo że nie spełniał on warunków objęcia go ubezpieczeniem społecznym;

- art. 627 k.c. poprzez przyjęcie, że zawierane umowy na wykonanie konkretnych robót nie są umowami o dzieło w rozumieniu powołanego przepisu.

W uzasadnieniu płatnik, analizując poszczególne okoliczności realizacji umów, wywodził, że umowy na wykonanie konkretnych prac zawierane pomiędzy płatnikiem a J. G. były umowami o dzieło.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Decyzją z 05.07.2019 r., nr (...), pozwany organ rentowy stwierdził, że A. R. z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresach od 15.12.2014 r. do 19.12.2014 r., od 12.01.2015 r. do 28.01.2015 r., od 09.02.2015 r. do 20.02.2015 r., od 16.03.2015 r. do 31.03.2015 r., od 13.04.2015 r. do 30.04.2015 r., od 29.05.2015 r. do 30.06.2015 r., od 06.07.2015 r. do 31.07.2015 r., od 03.08.2015 r. do 24.08.2015 r., od 14.09.2015 r. do 30.09.2015 r., od 19.10.2015 r. do 30.10.2015 r. i od 16.11.2015 r. do 27.11.2015 r., a przychód uzyskany w ww. okresach stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia, która wynosi kwoty szczegółowo określone w decyzji.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej J. G..

Odwołanie od powyższej decyzji złożył płatnik składek, formułując analogiczne wnioski, zarzuty i uzasadnienie, jak w przypadku odwołania od decyzji dotyczącej J. G..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł jak w odpowiedzi na odwołanie od decyzji dotyczącej J. G., podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Na podstawie art. 219 k.p.c. sąd połączył sprawy ze wszystkich odwołań w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W toku sprawy zainteresowani M. M., A. R. i J. M., wyrażając swoje stanowisko procesowe, wnosili – jak odwołująca się spółka.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Płatnik składek – (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w Z., zarejestrowana od 19.12.2013 r., wykonuje działalność gospodarczą, której przeważającym przedmiotem jest produkcja konstrukcji metalowych i ich części.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie wpisu w KRS-ie.

W spornych okresach płatnik wykonywał działalność gospodarczą związaną z projektowaniem i produkowaniem reklam świetlnych, wykonując świetlne logotypy, napisy przestrzenne, litery frezowane z pleksi, kasetony, szyldy, konstrukcje reklamowe: ekspozytory, prezentery, stojaki, tablice i inne formy z pleksi, forexu, pcv, aluminium oraz ze stali, zajmował się też montażem i serwisowaniem.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego.

Płatnik zatrudnia około 50 pracowników. Pracownicy zajmują się produkcją i przygotowaniem produkcji, pozostali to pracownicy administracyjni.

Spółka zajmuje się produkcją reklam. Montażem reklam zajmują się zarówno pracownicy spółki, jak i firmy zewnętrzne.

W przypadku współpracy z podmiotami i osobami z zewnątrz, odpowiedzialność za wykonane prace ponosił wobec inwestora płatnik, natomiast podwykonawcy – wobec płatnika. Gdy stwierdzono usterkę, podwykonawcy pojechali na miejsce i usunęli ją we własnym zakresie.

Dowód: zeznania – za płatnika składek – P. Z. (1),

k. 57v-58 akt sąd.

Zainteresowany M. M. był zatrudniony w Zakładzie (...) P. Z., K. Z., S. S. sp. j. w Z. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku monter, z miejscem wykonywania pracy w siedzibie ww. spółki, na podstawie umów:

- z 28.01.2011 r., zawartej na okres próbny od 28.01.2011 r. do 22.04.2011 r. za wynagrodzeniem w wysokości 1 386,00 zł z premią uznaniową;

- z 01.04.2012 r., zawartej na czas określony od 01.04.2012 r. do 31.03.2017 r. za wynagrodzeniem w wysokości 1 500,00 zł.

Dowód: umowy o pracę, str. 771-773 akt organu rentowego.

Zainteresowany od 24.06.2014 r. zarejestrował działalność gospodarczą pod firmą Usługi (...) M. M., ze stałym miejscem wykonywania w Z., której przeważającym przedmiotem jest wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych.

Okoliczności ustalone na podstawie wpisu w CEIDG.

W spornym okresie zainteresowany M. M. wykonywał na rzecz płatnika prace na podstawie ustnych umów traktowanych jako umowy o dzieło, na warunkach w nich określonych.

Świadomie założył działalność gospodarczą, by na tej zasadzie zarobkować, wykonując usługi na rzecz płatnika i innych zleceniodawców, np. Ośrodka (...) w Z.. Płatnik jest najważniejszą zleceniodawcą zainteresowanego.

Dowód: - zeznania zainteresowanego M. M.,

k. 58v akt sąd.;

- zeznania – za płatnika składek – P. Z. (1),

k. 57v-58 akt sąd.

Usługi wykonywane przez zainteresowanego polegały na przygotowaniu towarów do montażu oraz montażu reklam świetlnych.

Za usługi wykonywane na rzecz płatnika, zainteresowany otrzymywał wynagrodzenie na podstawie wystawianych płatnikowi rachunków.

Zainteresowany otrzymywał kilka przelewów miesięcznie, wartość wykonywanych usług, których dotyczyły rachunki, wynosiła najczęściej kwoty od ponad tysiąca do kilku tysięcy złotych, w przedziale od 44,85 zł do 8 280,00 zł.

Dowód: rachunki, potwierdzenia operacji i zapisy na koncie, str. 775-803

akt organu rentowego.

Zainteresowany wykonywał usługi na rzecz płatnika zarówno w kraju, jak i za granicą. Reklamy montował osobiście. Termin montażu ustalał z płatnikiem, a płatnik z inwestorem.

W czasie montażu praca zainteresowanego nie była na bieżąco nadzorowana. Po montażu następował odbiór. Jeżeli montaż byłby źle wykonany, musiałby zostać poprawiony. Zainteresowany ma wykupioną polisę OC. Gdy zdarzały się uwagi ze strony odbiorców, jechał i poprawiał rezultat swojej pracy.

Montaż reklam odbywał się w terminach uzgodnionych z inwestorem. Godziny pracy nie były wyznaczone. Wyznaczane były tylko dzień i godzina rozpoczęcia montażu. Miejsce wynikało z umowy.

Dowód: - zeznania zainteresowanego M. M.,

k. 58v akt sąd.;

- zeznania – za płatnika składek – P. Z. (1),

k. 57v-58 akt sąd.

Zainteresowany J. M. był zatrudniony w Zakładzie (...) sp. j. w Z. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku ślusarza, z miejscem wykonywania pracy w siedzibie ww. spółki, na podstawie umów:

- z 09.11.2009 r., zawartej na okres próbny od 09.11.2009 r. do 08.02.2010 r., za wynagrodzeniem w wysokości 1 300,00 zł z premią uznaniową;

- z 09.02.2010 r., zawartej na czas określony od 09.02.2010 r. do 31.01.2012 r. za wynagrodzeniem w wysokości 1 317,00 zł z premią uznaniową.

Następnie zainteresowany był zatrudniony w Zakładzie (...) P. Z., K. Z., S. S. sp. j. w Z. na podstawie umów zlecenia z 01.02.2013 r., 01.03.2013 r., 01.08.2013 r., 02.01.2015 r., 30.01.2015 r., 28.02.2015 r. i 31.03.2015 r., na podstawie których zobowiązał się do wykonywania robót obejmujących montaż reklam świetlnych na podstawie otrzymywanej każdorazowo od zleceniodawcy dokumentacji lub reklam świetlnych określonych w danej umowie.

Zleceniobiorca zobowiązał się wykonywać zleconą pracę i rozliczać się z jej wykonania w okresach comiesięcznych. Wynagrodzenie wynosiło 10 zł netto za godzinę lub było określane ryczałtowo na kwoty od 4 500,00 zł do 7 900,00 zł.

Dowód: umowy o pracę, umowa zlecenia, str. 817-833 akt organu

rentowego.

Zainteresowany od 01.05.2015 r. zarejestrował działalność gospodarczą pod własnym nazwiskiem, ze stałym miejscem wykonywania w B., której przeważającym przedmiotem jest wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych.

Okoliczności ustalone na podstawie wpisu w CEIDG.

W spornym okresie zainteresowany J. M. wykonywał na rzecz płatnika prace na podstawie ustnych umów traktowanych jako umowy o dzieło, na warunkach w nich określonych.

Świadomie założył działalność gospodarczą, by podjąć współpracę z płatnikiem jako przedsiębiorca. Płatnik był jego głównym kontrahentem, ale w tym czasie zainteresowany wykonywał też inne prace w ramach działalności na rzecz innych firm.

Dowód: - zeznania zainteresowanego J. M., k. 59 akt sąd.;

- zeznania – za płatnika składek – P. Z. (1),

k. 57v-58 akt sąd.

Usługi wykonywane przez zainteresowanego polegały na montażu reklam.

Za usługi wykonywane na rzecz płatnika, zainteresowany otrzymywał wynagrodzenie na podstawie wystawianych płatnikowi rachunków.

Zainteresowany otrzymywał kilka przelewów miesięcznie, wartość wykonywanych usług, których dotyczyły rachunki, wynosiła najczęściej kwoty od ponad tysiąca do kilku tysięcy złotych, w przedziale od 270,17 zł do 9 485,00 zł.

Dowód: rachunki, potwierdzenia operacji i zapisy na koncie, str. 835-857

akt organu rentowego.

Każdorazowo montaż reklam dokonywany przez zainteresowanego był poprzedzony umową. Montaż odbywał się na terenie Polski i innych państw w Europie. Działalność była prowadzona osobiście, zainteresowany nie zatrudniał nikogo.

Prace wykonywane przez zainteresowanego nie były nadzorowane na bieżąco, następował jedynie odbiór. W razie zastrzeżeń, usterki były usuwane. Zainteresowany miał wykupioną polisę OC.

Montaż reklam odbywał się w terminach uzgodnionych z inwestorem. Godziny pracy nie były wyznaczane. Wyznaczane były tylko dzień i godzina rozpoczęcia montażu. Miejsce wynikało z umowy.

Dowód: - zeznania zainteresowanego J. M., k. 59 akt sąd.;

- zeznania – za płatnika składek – P. Z. (1),

k. 57v-58 akt sąd.

Zainteresowany J. G. zawierał z płatnikiem następujące umowy cywilnoprawne, nazywane „umowami o dzieło”:

- na okres od 15.05.2015 r. do 17.05.2015 r., której przedmiotem było wykonanie instalacji elektrycznej do liter P. SERWIS (...) W., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 600,00 zł;

- na okres od 18.05.2015 r. do 29.05.2015 r., której przedmiotem było wykonanie remontu stołówki (położenie gładzi i pomalowanie ścian), za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 800,00 zł;

- na okres od 13.07.2015 r. do 07.08.2015 r., której przedmiotem było wykonanie instalacji elektrycznej do kamer wg ustaleń ustnych, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 2 000,00 zł;

- na okres od 02.10.2015 r. do 20.11.2015 r., której przedmiotem było wykonanie fundamentów (słupów betonowych) do hali namiotowej oraz instalacji elektrycznej hali namiotowej, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 2 600,00 zł;

- na okres od 03.02.2016 r. do 11.03.2016 r., której przedmiotem było wykonanie systemu monitoringu hali, instalacji komputerowej od serwera do pomieszczenia monterni oraz do maszyn produkcyjnych (laser i plazma), konstrukcji podtynkowej ze stali nierdzewnej pod napisy G. 2 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 5 650,00 zł;

- na okres od 05.04.2016 r. do 28.04.2016 r., której przedmiotem było wykonanie podestów do garaży, instalacji elektrycznej do garaży, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 2 400,00 zł;

- na okres od 04.05.2016 r. do 22.06.2016 r., której przedmiotem było wykonanie instalacji elektrycznej do pomieszczenia kotłowni, instalacji elektrycznej do pomieszczenia archiwum, instalacji elektrycznej do pomieszczenia biura, instalacji telefonicznej i komputerowej (internetowej) do biura, instalacji telefonicznej i komputerowej (internetowej) do pomieszczenia monternia II, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 7 700,00 zł;

- na okres od 05.12.2016 r. do 20.12.2016 r., której przedmiotem było wykonanie instalacji elektrycznej do 2 szt. napisów (...), skrzynek elektrycznych 2 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 3 250,00 zł;

- na okres od 23.03.2017 r. do 06.04.2017 r., której przedmiotem było wykonanie instalacji elektrycznej do biura, instalacji komputerowo-telefonicznej do biura, instalacji sprężonego powietrza w budynku lakierni, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 2 500,00 zł;
- na okres od 01.10.2017 r. do 10.10.2017 r., której przedmiotem było wykonanie szafki elektrycznej do B., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 300,00 zł;
- na okres od 07.11.2017 r. do 30.11.2017 r., której przedmiotem było wykonanie instalacji elektrycznej w przybudówce hali produkcyjnej, instalacji monitoringu w przybudówce hali produkcyjnej, instalacji komputerowej do pomieszczenia wyklejania folii, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 500,00 zł;
- na okres od 02.07.2018 r. do 13.07.2018 r., której przedmiotem było wykonanie instalacji elektrycznej w pomieszczeniu monternia, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 900,00 zł.

Materiały i narzędzia niezbędne do wykonania umów zainteresowany otrzymywał od płatnika, co kwitowano odpowiednimi protokołami przekazania. Zwrot narzędzi i niewykorzystanych materiałów był kwitowany protokołami zwrotu.

Odbiór rezultatów prac, określanych jako dzieła, był potwierdzany protokołami odbioru dzieła.

Wypłata wynagrodzenia następowała na podstawie przedkładanych przez zainteresowanego rachunków.

Dowód: umowy, protokoły przekazania, protokoły zwrotu, protokoły

odbioru dzieła, rachunki, str. 265-467 akt organu rentowego.

W spornych okresach zainteresowany J. G. wykonywał na rzecz płatnika prace opisane w umowach zwanych umowami o dzieło, na warunkach w nich określonych.

Na każdą pracę zawierano nową umowę.

Prace nie były nadzorowane na bieżąco. Po wykonaniu przez zainteresowanego prac, były one odbierane przez płatnika. Po wykonaniu pracy i sprawdzeniu jej rezultatów przez płatnika, zainteresowany otrzymywał wynagrodzenie.

Zainteresowany organizował sobie pracę samodzielnie, sam wyznaczał sobie godziny pracy, związany był jedynie terminem.

Wykonując instalacje elektryczne lub monitoringu zainteresowany samodzielnie sporządzał rysunki ich przebiegu, zgodnie z potrzebami i po uzgodnieniu z płatnikiem. Sam ustalał kolor ścian przy remontach, a przy fundamentach – gdzie mają być wylane.

Ponadto w ramach umów wykonywał nowe rzeczy – skrzynki elektryczny, fundamenty, remontował pomieszczenia.

Wszystkie prace zainteresowany wykonywał na terenie zakładu należącego do płatnika.

Dowód: - zeznania zainteresowanego J. G.,

k. 75-78 akt sąd.;

- zeznania – za płatnika składek – P. Z. (1),

k. 57v-58 akt sąd.

Zainteresowany A. R. zawierał z płatnikiem następujące umowy cywilnoprawne, nazywane „umowami o dzieło”:

- na okres od 15.12.2014 r. do 19.12.2014 r., której przedmiotem było wykonanie wzmocnień pod zawieszenie na linach reklam (...) 4 szt., zawiesi stalowych 16 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 000,00 zł;
- na okres od 12.01.2015 r. do 28.01.2015 r., której przedmiotem było wykonanie konstrukcji pod tablice reklamowe (...) 3 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 630,00 zł;
- na okres od 09.02.2015 r. do 20.02.2015 r., której przedmiotem było wykonanie szlifu na oprawach aluminiowych (...) 50+50 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 2 120,00 zł;
- na okres od 16.03.2015 r. do 31.03.2015 r., której przedmiotem było wykonanie szlifu na kubkach do oprawy oświetleniowej (...) 50 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 700,00 zł;
- na okres od 13.04.2015 r. do 30.04.2015 r., której przedmiotem było wykonanie liter z blachy miedzianej (...) 2 napisy, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 530,00 zł;
- na okres od 29.05.2015 r. do 09.06.2015 r., której przedmiotem było wykonanie kasetonu z naciągającym licem o wymiarach 2000 mm x 2000 mm, za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 440,00 zł;
- na okres od 08.06.2015 r. do 30.06.2015 r., której przedmiotem było wykonanie kasetonu z naciągającym licem o wymiarach 2000 mm x 2000 mm 4 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 500,00 zł;
- na okres od 06.07.2015 r. do 31.07.2015 r., której przedmiotem było wykonanie szlifu na oprawach aluminiowych (...) 100 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 2 185,00 zł;
- na okres od 03.08.2015 r. do 24.08.2015 r., której przedmiotem było wykonanie napisów (...) 3000 mm 5 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 900,00 zł;
- na okres od 14.09.2015 r. do 30.09.2015 r., której przedmiotem było wykonanie napisów (...) 2500 mm 4 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 1 760,00 zł;
- na okres od 19.10.2015 r. do 30.10.2015 r., której przedmiotem było wykonanie napisu ze stali nierdzewnej (...) 1 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 2 150,00 zł;
- na okres od 16.11.2015 r. do 27.11.2015 r., której przedmiotem było wykonanie kasetonu z naciągającym licem o wymiarach 2000 mm x 2000 mm 2 szt., za którą zainteresowany otrzymał przychód w wysokości 850,00 zł.

Materiały i narzędzia niezbędne do wykonania umów zainteresowany otrzymywał od płatnika, co kwitowano odpowiednimi protokołami przekazania. Zwrot narzędzi i niewykorzystanych materiałów był kwitowany protokołami zwrotu.

Odbiór rezultatów prac, określanych jako dzieła, był potwierdzany protokołami odbioru dzieła.

Wyplata wynagrodzenia następowała na podstawie przedkładanych przez zainteresowanego rachunków.

Dowód: umowy, protokoły przekazania, protokoły zwrotu, protokoły

odbioru dzieła, rachunki, str. 479-621 akt organu rentowego.

W spornych okresach zainteresowany A. R. wykonywał na rzecz płatnika prace opisane w umowach zwanych umowami o dzieło, na warunkach w nich określonych.

Był na emeryturze, miał ustalone prawo do renty w związku z chorobą zawodową. Miał informację, że w związku z pobieraniem świadczeń, jedyną formą zatrudnienia dostępną dla niego to umowa o dzieło.

W ramach umów otrzymywał od spółki płaskie wycięte litery. Jego zadaniem było stworzenie boków dla tych liter. W przypadku liter z aluminium, łączenie boków z podstawką odbywało się potem w spółce. W przypadku liter ze stali nierdzewnej, zainteresowany łączył boki z podstawką.

Zainteresowany miał wyznaczony termin wykonania prac, jednak czas pracy i miejsce jej wykonywania określał sobie sam. Dużo pracował w swoim garażu, w czasie, w którym mu to pasowało. Po wykonaniu prac odwoził ich rezultat płatnikowi. Większe elementy były odbierane transportem przysyłanym przez płatnika.

Wynagrodzenie było wypłacane zainteresowanemu po tym, jak litery zostały sprzedane klientowi, zamontowane i jak spółka otrzymała za nie zapłatę.

Praca zainteresowanego nie była na bieżąco nadzorowana.

Dowód: - zeznania zainteresowanego A. R., k. 58 akt sąd.;

- zeznania – za płatnika składek – P. Z. (1),

k. 57v-58 akt sąd.

Sąd rozważył, co następuje.

Odwołania okazały się zasadne.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy organ rentowy prawidłowo zaskarżonymi decyzjami ustalił, że osoby w nich wymienione podlegają w spornych okresach ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorcy, określając też podstawę wymiaru składek z tego tytułu. Płatnik nie zgodził się z takim ustaleniem pozwanego, twierdząc, że prace w spornych okresach były wykonywane: w przypadku zainteresowanych M. M. i J. M. – w ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez te osoby; w przypadku J. G. i A. R. – w ramach wykonywania przez te osoby umów o dzieło, i to z tych tytułów osoby te powinny podlegać ubezpieczeniom społecznym.

Sąd ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie dowodów z dokumentów i zeznań stron – zainteresowanych oraz przesłuchanego za płatnika P. Z. (1). Zainteresowani opisywali zasady wykonywania spornych umów w praktyce. P. Z. (1) opisał dodatkowo zasady wykonywania działalności przez płatnika. Zeznania tych osób sąd uznał za w pełni wiarygodne jako spójne i logiczne, wzajemnie się potwierdzające i uzupełniające, zgodne z treścią dokumentacji zgromadzonej w sprawie, w tym umów i dokumentów rozliczeniowych. Autentyczność tej dokumentacji również nie budzi wątpliwości sądu. Żaden z dowodów nie został zakwestionowany przez którąkolwiek ze stron.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe doprowadziło sąd do wniosku, że Zakład zaskarżonymi decyzjami błędnie określił podstawę podlegania przez zainteresowanych ubezpieczeniom społecznym.

W pierwszej kolejności omówiona zostanie sytuacja prawna zainteresowanych M. M. i J. M..

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 266 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są:

4) osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4;

5) osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym; zleceniobiorcy – od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia

jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy (art. 13 pkt 2); osoby prowadzące pozarolniczą działalność – od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (art. 13 pkt 4).

Jak stanowi art. 750 k.c., do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 06.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem ust. 6a.

W myśl art. 4 ust. 1 ustawy z 06.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r., poz. 1292 ze zm.), przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą.

Definicja działalności gospodarczej jest zawarta w art. 3 tej ustawy – jest to zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

W spornych okresach obowiązywała ustawa z 02.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 ze zm.), w art. 4 ust. 1 stanowiąc, że przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

W myśl powyższych przepisów, wykonywanie działalności we własnym imieniu jest podstawowym kryterium, pozwalającym odróżnić tę formę aktywności zarobkowej od wszystkich innych. Nie ma zresztą rozbieżności w wymogach stawianych w tej kwestii działalności gospodarczej w porównaniu z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zgodnie z jednolitym i aktualnym stanowiskiem orzecznictwa, stwierdzenie, że w danym wypadku mamy do czynienia z działalnością gospodarczą, wymaga ustalenia kumulatywnego spełnienia kilku przesłanek, gdyż działalność taka charakteryzuje się specyficznymi właściwościami. Chodzi o takie elementy, jak jej profesjonalny charakter, podporządkowanie regułom opłacalności i zysku lub zasadzie racjonalnego gospodarowania, działanie na własny rachunek, powtarzalność działań oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym. Ocena, czy działalność gospodarcza jest wykonywana, należy przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero w następnej kolejności – do ich kwalifikacji prawnej. Działalność gospodarcza to prawnie określona sytuacja, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych, wypełniających znamiona tej działalności lub ich niewypełniających. Prowadzenie działalności gospodarczej jest zatem kategorią obiektywną, niezależnie od tego, jak działalność tę ocenia sam prowadzący ją podmiot i jak ją nazywa oraz czy dopełnia ciężących na nim obowiązków z tą działalnością związanych, czy też nie (wyrok SA w Gdańsku z 22.10.2018 r., sygn. akt III AUa 283/2018).

Prowadzenie działalności gospodarczej o tyle stanowi tytuł podlegania ubezpieczeniom, o ile faktycznie ubezpieczony działalność tę wykonuje, choć stopień natężenia jego aktywności może być różny (wyrok SN z 13.09.2016 r., sygn. akt I UK 455/15).

Warto podkreślić, że ciągłość w działalności gospodarczej ma dwa aspekty. Pierwszy to powtarzalność czynności, pozwalająca na odróżnienie działalności gospodarczej od jednostkowej umowy o dzieło lub zlecenia albo umowy o świadczenie usługi, które same w sobie nie składają się jeszcze na działalność gospodarczą, zaś drugi aspekt, wynikający zresztą z pierwszego, to zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej (wyrok SA w Lublinie z 20.10.2016 r., sygn. akt III AUa 438/16).

I wreszcie – istotne jest, że jeżeli osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą wykonuje w jej ramach umowy zlecenia, których przedmiot jest taki sam jak przedmiot prowadzonej działalności gospodarczej, to podlega ubezpieczeniu społecznemu tylko z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (wyrok SA w Poznaniu z 31.08.2016 r., sygn. akt III AUa 2206/15).

Nie ma przy tym przeszkód, by w ramach działalności przedsiębiorca wykonywał usługi na rzecz tylko jednego kontrahenta. Żaden przepis tego nie zabrania, nie stoi to też w sprzeczności z istotą działalności gospodarczej. Sąd podziela stanowisko orzecznictwa, że przy definiowaniu działalności gospodarczej nie można wprowadzać ograniczeń, które nie wynikają z ustawy, brak jest także podstaw do ingerowania w sposób prowadzenia i wykonywania tej działalności (wyrok SA w Łodzi z 05.10.2016 r., sygn. akt III AUa 393/16).

Powyższe poglądy orzecznictwa sąd przyjmuje za własne, stwierdzając, że z analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika wykonywanie przez ubezpieczonych M. M. i J. M. w spornych okresach usług na rzecz płatnika w ramach działalności gospodarczej.

Obaj zainteresowani mieli zarejestrowaną działalność gospodarczą. Przeważający przedmiot tej działalności, czyli wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych, pokrywał się z przedmiotem wykonywanych usług, polegających na montowaniu reklam świetlnych.

Przez obu zainteresowanych działalność została założona dobrowolnie i świadomie. Miała stać się dla nich stałym i głównym źródłem zarobkowania. Potwierdzeniem tego jest kilkuletni czas wykonywania tej działalności. Firmy nie zostały wyrejestrowane do dziś. Ponadto kwoty uzyskiwane z działalności, wynikające z zestawień operacji i rachunków, są na tyle znaczne, że mogą stanowić źródło utrzymania.

Dla obu zainteresowanych płatnik był zleceniodawcą najważniejszym, ale nie jedynym. Zlecenia od płatnika stanowiły od 80 do 90% zleceń, jak zeznali zainteresowani. Byli oni w stanie wymienić inne przykładowe podmioty, na rzecz których wykonywali usługi. Oznacza to, że działalność była nastawiona na pozyskiwanie nowych klientów. Nic zaś nie stoi na przeszkodzie, by przedsiębiorca opierał się na współpracy z jednym głównym kontrahentem, skoro ma z tej współpracy satysfakcjonującą liczbę zleceń.

Działalność odbywała się na zasadzie swobody przedsiębiorcy, zainteresowani nie byli stale nadzorowani, dla płatnika liczył się rezultat wykonywanych usług. Ograniczenia wynikały jedynie z terminów realizacji i miejsca, w którym reklama musiała być zamontowana, jednak w większości branż usługi są ograniczane miejscem i terminem ich wykonania.

Zauważyć przy tym również można, że co do zasady prowadzenie działalności gospodarczej polega na wykonywaniu czynności, świadczeniu usług na podstawie zlecenia. Okoliczność, że ubezpieczeni świadczyli usługi związane z działalnością prowadzoną przez płatnika, nie sprzeciwia się, w ocenie sądu, przyjęciu, że wykonywali czynności w swoim imieniu i na własną rzecz.

Podzielić w tym względzie należy także stanowisko Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, wyrażone w wyroku z 24.01.2017 r. (III AUa 151/16), że pojęcia „prowadzenia działalności gospodarczej we własnym imieniu” nie można zawęzić. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Apelacyjny podniósł, że swoboda działalności gospodarczej oznacza, że zawarcie umowy z określonym podmiotem – na wykonywanie określonego zlecenia i tym samym wykonywanie zlecenia na rzecz tego podmiotu, nie jest przeszkodą do zakwalifikowania takiej umowy jako wykonywanej w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Taka forma współpracy jest bowiem dopuszczalna i co istotne, powszechna. Wiele podmiotów prowadzących działalność gospodarczą decyduje się świadczyć usługi na rzecz jednego podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, pod jego szyldem. To, że osoby prowadzące działalność gospodarczą nie zawsze wykonują swoje zadania „pod swoją nazwą”, nie oznacza, iż nie wykonują czynności we własnym imieniu. Cecha gospodarczej działalności usługowej nie pozwala też przyjąć, że stałe wykonywanie jednej umowy (usługi) dla jednego podmiotu nie może być działalnością gospodarczą. Oznacza to, że taka osoba prowadząca działalność

gospodarczą – jeżeli uważa, że taka forma uzyskiwania dochodu z prowadzonej przez nią działalności gospodarczej jest dla niej satysfakcjonująca, może poprzestać na posiadaniu jednego klienta. Osoba taka, decydując się bowiem na założenie własnej działalności gospodarczej podejmuje ryzyko jej prowadzenia, a więc to jej ryzyko, że postanowiła swój dochód z działalności oprzeć głównie na jednym kliencie. Podkreślić należy, że przedsiębiorca, który sam określa sobie zakres swoich działań, sam ustala dla siebie podstawę wymiaru składek i sam decyduje się czy jest usatysfakcjonowany tym, że posiada tylko jednego stałego klienta, dla którego świadczy usługi, czy chce poszukiwać ich więcej. Przedsiębiorca może być zadowolony z posiadania jednego stałego klienta – co nie zmienia faktu, iż pozostawia sobie otwartą drogę do tego, aby w przyszłości rozszerzyć swoją bazę klientów.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu w powołanym wyżej orzeczeniu podkreślił też, że przyjęcie, że skoro mamy do czynienia wyłącznie z jednym stosunkiem wykonywania usług – który dla podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą jest satysfakcjonujący pod kątem finansowym, oznacza, iż mamy do czynienia ze stałą umową o wykonywanie usług i przez to założenie, że podmiot ten nie prowadzi działalności gospodarczej, jest zupełnie nieuzasadnione.

Ograniczenie konstytucyjnej wolności działalności gospodarczej musi być uzasadnione i wprowadzone w ustawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23.06.2009 r., sygn. akt III UK 24/09).

Opieranie się na jednym kliencie oznacza, że wprost realizuje się ryzyko gospodarcze z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, gdyż w przypadku jego utraty – osoba prowadząca działalność gospodarczą traci swoje źródło dochodu.

Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że ubezpieczeni w przedmiotowej sprawie nie ponosili żadnego ryzyka związanego z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą.

Wszystkie powyższe okoliczności świadczą o tym, że ww. zainteresowani wykonywali swobodną działalność gospodarczą, zgodnie z ich wolą i przysługującym im prawem doboru formy zarobkowania, a działalność spełnia wszystkie niezbędne cechy, w tym zorganizowania, ciągłości, ryzyka przedsiębiorcy i nastawienia na zysk.

Nie ma przy tym znaczenia okoliczność, że ubezpieczeni przed podjęciem działalności byli zatrudnieni u płatnika lub w powiązanej z nim spółce na podstawie umowy o pracę. Ubezpieczony w każdej chwili może zmienić formę zarobkowania i wykonywać prace na rzecz byłego pracodawcy w ramach działalności gospodarczej, nawet jeśli zakres tych prac jest zbliżony do poprzedniego. Nie rodzaj czynności, ale zasady ich wykonywania determinują podstawę podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że zainteresowani M. M. i J. M. powinni podlegać ubezpieczeniom społecznym w spornych okresach jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą.

W następnej kolejności omówiona zostanie sytuacja prawna zainteresowanych J. G. i A. R., tj. osób, które zawierały z płatnikiem umowy nazywane „umowami o dzieło”, nie wykonując przy tym działalności gospodarczej.

Na wstępie dalszych rozważań trzeba podkreślić, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.).

W orzecznictwie ugruntowane jest powyższe stanowisko; podstawowe znaczenie dla oceny stosunku zobowiązaniowego ma przy tym nie dosłowne, literalne brzmienie umowy, ale przede wszystkim zgodny zamiar stron i cel umowy (art. 65 § 2 k.c.), stąd wykonywanie za wynagrodzeniem określonego rodzaju czynności przez jedną osobę na rzecz drugiej – w zależności od pozostałych cech zamierzonego stosunku prawnego – co do zasady może zostać zakwalifikowane w ramach omówionej zasady swobody umów, jako umowa o pracę, umowa o dzieło, umowa zlecenia bądź też umowa o świadczenie usług, do której na mocy art. 750 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (wyrok SA w Gdańsku z 08.10.2015 r., sygn. akt III AUa 676/15).

Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia (art. 627 k.c.). Dzieło może mieć zarówno charakter materialny jak i niematerialny. Wykonanie dzieła może, w zależności od umowy stron, nastąpić z materiałów zamawiającego albo przyjmującego zamówienie. Zamawiający może ponadto zastrzec wykonanie dzieła według jego wskazań (art. 636 § 1 k.c.).

Stosunek zlecenia uzewnętrznia zatem wolę umawiających się stron, z których jedna deklaruje wolę wykonania na jej rzecz określonych czynności, natomiast druga – wykonania określonych czynności i zapewnienie wykonania usług za wynagrodzeniem (o ile w umowie strony określiły wynagrodzenie).

Istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych.

Od umowy zlecenia umowę o dzieło odróżnia zatem konieczność jej sfinalizowania w każdym wypadku konkretnym i sprawdzalnym rezultatem. Obowiązek osobistego wykonania dzieła przez przyjmującego zamówienie będzie miał w odniesieniu do umowy o dzieło mniejsze znaczenie, jeżeli rezultat końcowy zostanie osiągnięty.

W wypadku umowy zlecenia rezultat nie jest elementem koniecznym, występuje natomiast jako zasada obowiązek osobistego spełnienia świadczenia przez zleceniobiorcę, z uwagi na osobiste zaufanie między stronami.

Należy podzielić stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 05.03.2004 r. (I CK 329/03, niepubl.), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania dzieła, a więc do czegoś, co ma być wykonane w określonej przyszłości. Warunek ten stanowi jedną z cech odróżniających umowę o dzieło.

Należy nadto podkreślić, (por. komentarz do art. 750 Kodeksu cywilnego, [w:] Z. Gawlik, A. Janiak, A. Kidyba, K. Kopaczyńska-Pieczniak, G. Koziół, E. Niezbecka, T. Sokołowski, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, LEX 2010), że przepis art. 750 reguluje reżim prawny umów, które łącznie spełniają dwie przesłanki: są umowami o świadczenie usług i jednocześnie nie są uregulowane innymi przepisami. Jest to bardzo rozległa kategoria umów, odgrywających w warunkach gospodarki wolnorynkowej istotne znaczenie praktyczne.

Umowy, do których stosuje się uregulowanie zawarte w art. 750 k.c., są umowami nienazwanymi. Charakteryzują się tym, że ich przedmiotem jest świadczenie usług, przy czym umowa taka może dotyczyć dokonania jednej usługi, większej – określonej liczby usług, bądź też dotyczyć stałego świadczenia usług określonego rodzaju.

Przepis art. 750 k.c. znajduje zastosowanie do umów o świadczenie usług polegających na dokonywaniu czynności faktycznych, które nie są uregulowane innymi przepisami (W. Czachórski, Zobowiązania, 1999, s. 433; K. Kołakowski [w:] G. Bieniek, Komentarz, t. II, 2006, s. 403; L. Ogiegło [w:] K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2003, s. 377; A. Szpunar [w:] System prawa cywilnego, t. III, cz. 2, s. 405).

Kolejna przesłanka zastosowania art. 750 k.c. wyraża się w tym, że umowa o świadczenie usług nie może być umową, której celem byłoby osiągnięcie rezultatu, pozwalającego na jej zakwalifikowanie jako umowy o dzieło.

Sąd podzielił w tym względzie także pogląd wyrażony m.in. przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z 21.12.1993 r. (III AUr 357/93 OSA 1994/6/49), że w odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienia doprowadziły do konkretnego, w przyszłości indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa zlecenia nie akcentuje tego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia, nie wynik zatem (jak w umowie o dzieło), lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku, są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia tj. przedmiotowo istotnym, czy Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 26.01.2006 r. (III AUa 1700/05, OSA 2008/3/5), że istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub

niematerialnej. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu.

Przede wszystkim należy więc zwrócić uwagę na oznaczenia rezultatu dzieła, zawarte już w spornych umowach zawieranych z J. G. i A. R.. Usługi określone w umowach to np. wykonanie instalacji elektrycznej do konkretnych liter, wykonanie konstrukcji pod tablice reklamowe, wykonanie remontu konkretnego pomieszczenia, wykonanie konkretnej instalacji, fundamentów do danego pomieszczenia; określono dokładnie maszyny produkcyjne i napisy, przy których miały być wykonane prace, precyzowano liczbę sztuk. Przedmioty poszczególnych umów co do zasady różnią się od siebie, każdorazowo zainteresowani wykonywali odmienne prace – czy to wykonanie napisów różnej treści, czy to remont różnych pomieszczeń, czy też wykonanie innych elementów, każdorazowo dokładnie sprecyzowanych i możliwych do poddania ich testowi na istnienie wad fizycznych.

Tak określony przedmiot już na tym etapie stanowić może dzieło, podlegające sprawdzianowi na istnienie wad po wykonaniu umowy. Tym bardziej, że odpowiedzialność podwykonawców wobec płatnika nie była pozorna; w przypadku stwierdzonej usterki wykonanej rzeczy, musieli oni pojechać na miejsce i zrobić poprawki.

Podwykonawcy mieli swobodę działania przy wykonywaniu umów, związani byli jedynie terminem i miejscem, w którym musiał się znajdować rezultat prac. Nie było bieżącego nadzoru, odbywały się jedynie odbiory rezultatów. Jak zeznał J. G., wykonując instalacje elektryczne lub monitoring, samodzielnie sporządzał rysunki ich przebiegu, zgodnie z potrzebami i po uzgodnieniu z płatnikiem, sam ustalał kolor ścian przy remontach, a przy fundamentach – gdzie mają być wylane. A. R. sam określał sobie czas i miejsce pracy, korzystał z własnego garażu, dopiero po wykonaniu prac dzieło było dowożone lub odbierane przez płatnika. Organizacja pracy była więc samodzielna, a płatnik był nastawiony na odbiór rezultatu, nie zaś na nadzorowanie starannego działania.

Wobec powyższego nie ma znaczenia, że narzędzia i materiały były udostępniane przez płatnika albo że dane dzieła były wykonywane na terenie jego zakładu. Są to normalne zasady działania podwykonawców dużych firm, co nie wpływa na charakter spornych umów.

Należy wreszcie podkreślić, że obie strony spornych umów dobrowolnie nawiązywały określony w tych umowach stosunek cywilnoprawny, nie dążąc do zawarcia umów o świadczenie usług (umów zlecenia).

Płatnik nie unika zatrudniania pracowników, zarówno administracyjnych, jak i produkcyjnych. Tyle że do określonych prac korzysta z usług podwykonawców. Nie jest to prawnie zabronione ani nie stanowi przeszkody, by uznać, że podwykonawcy podlegają ubezpieczeniom społecznym z wybranego przez siebie tytułu, skoro sposób realizacji umów odpowiada ich założeniom.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w punktach I-IV sentencji wyroku.